

ŠTRAJKARJI ČISTILJO NI- ŽINE ČLOVEŠKE DRUŽBE.

SEATTLESKEMU ŠUPANU PA TAKO OČISTILJE NI VERO.

On smatra tako ravnanje za po-
seganje v njegovo avtoriteto.

Seattle, Wash. — Seattle se razburja, župan Edwin J. Brown, bivši radikal, je pa v zadregi, ker "razrogovalni" oddelček šumskih delavcev prireja gonje na pivnice opojnih pijač in druge naprave v družabnih nišah.

Beseda "razrogovalca" je prišla iz zdanj v navado med šumskimi delavci in pomeni toliko kot "mesočina" ali "tretja tračnica". Razrogovalni oddelček je organizacija ustanovljena ob času stavke, ki je bila ustanovljena, da bresposelni delavci ne zaidejo v pivnice s opojnimi pijačami, hiše sramote in druge naprave v družabnih nišah. Organizacija je bila torej ustanovljena v zaščito bresposelnih delavcev, da jih ne osamkajo za denar profesionalni igralci za denar, v hišah sramote in pivnicah.

Prva gonja razrogovalnega oddelka se je vodila po konferenci s policijskim načelnikom in policijski načelnik je izjavil, da bo sodeloval s njim. Prav nobenega odpora ni bilo, ko so razrogovalci odšli na delo prve noči in po tistem načinu kot ob času majniške stavke. Šli so skozi distrikt, v katerem so nekdanje svetile rdeče luči, ko je bilo še vse odprto, in v katerem so se danes naprave družabnih niš. Za oddelkom je šlo okoli tisoč delavcev in tako se niso upale pijačave ustavljati, ki je oddelček razrogovalcev zahteval, da se morajo nemoralni lokalni zapreti. Samo en točaj je imel malo opaznega, drugi pa se pa podati brez boja.

Na temperenike je delo preprosti šumskih delavcev naprevalo velik vti. Dnevnik "Seattle Union Record" je poročal, da so šumski delavci izvršili v eni noči več dela, kot ligarji za obiljenje mesta, prohibicionisti oddelki in policija v enem letu.

"Odravil bom razrogovalce, prav hitro jih bom odravil," je rekel župan prihodnji dan, ki je smatral tako ravnanje za poseganje v njegovo avtoriteto.

Na županovo provokacijo je odgovoril Jack Lambert, urednik "Industrial Workerja", ki izhaja dnevno ob času stavke: "Ako ste vi naklonjeni item pijavkam v človeški družbi ali ne, iz bližine pojdejo, dokler ne bo stavka odpoklicana."

Prihodnji večer je Brown počel razrogovalce s oddelkom policije. Odboru je sledilo dva tisoč šumskih delavcev, ko je prišel s šikšenjem. Zaprtih je bilo nekaj pivnic, hiš sramote in igralnic za denar. Konec je prišel prek Jacksonove pivnice neopojnih pijač, kjer je Brown dobil na pomoč policijske rezerve, katere so vozili na avtomobilih. Petnajst policajev na motoreklicah je čakalo en blok proč od pozorišča. Policiji so potegnili kolice in zažugali, da takoj naskočijo. Razrogovalci so dokončali svoje delo in so pustili na pozorišču nekaj straž, da javijo, ako je zopet prišlo nočno življenje v distriktu družabnih niš.

Sodi se, da je policija obvarovala komaj dvajset odstotkov od navadne količine iganja, ki se proda vsako noč. Pet razrogovalcev je bilo aretiranih in obtoženi so, da so se nepodobno obnašali. Brown so podpirali pri zadnjih volitvah strokovno organizirani delavci in tempereniki element. Zanj bo težka pri njegovi prihodnji politični poteci. Policijski načelnik Severys izjavlja, da ni odgovoren za dejanja policije.

KUKLUKSKLAN GA JE PRISIL DO POROKE.

Pregled dnevni de- godkov.

Amerika.

Vojno stanje po vsej Oklahomi. Stavkajoči delavci v Seattlu so pričeli sami čistiti mesto.

Trgovska zbornica na mara organiziranih delavcev med naseljniki.

Akademikna svoboda v Ameriki je na preizkušnji.

Zaplenjeno pivo v Chicagu večidel ni opojno.

Illinoiska delavska federacija koraka nazaj.

Inosestvo.

Mussolini je pošlal nove pogoje v Jugoslavijo.

Španija ima vlado generalov; kralj se je podal.

Italijanski fašisti se repenčijo nad Anglijo.

5000 mrtvih v novi nesreči na Japonskem.

Japonska je izgubila 75 odstotkov militaristične sila valed potresa.

Živečni izgredi v Nemčiji.

KAKŠNE IZSELJENIKE
ŽELI TRGOV. ZBOR-
NICA.

NJEN PREDSEDNIK MR. BARNES JE TO POVEDAL.

Organiziranih delavcev na prenosel.

Washington, D. C. — Julius H. Barnes, predsednik trgovske zbornice Združenih držav, je v svojem govoru v Des Moinesu, Ia., povedal, kakšne izseljenike želi trgovska zbornica. Po njegovem mnenju in mnenju vodilnih krogov trgovske zbornice je treba odpraviti vse imigrante, ki so iz Amerike in dovoli naj se priseljevanje stavkokašev v Ameriko, ki se naj tako razdele po Združenih državah, kot se zdi trgovski zbornici pripravo in umestno. Seveda ni tega Barnes nikar naravnost povedal, ampak se želje trgovske zbornice je govoril v zbranih besedah, da ga bi marsikdo, ki ne zna tolmačiti njegovih besed in jih zaradi tega tudi pravilno ne razume, smatral za velikega dobrotnika, ki želi pomagati sestradanim evropskim delavcem. Barnes je rekel:

"Polovica sunanega sveta je napolnjena s bresposelnimi delavci, izurjenimi pri izvrševanju svojih dolžnosti, ki čakajo pred našimi vratmi, da dobe priliko biti delci ameriškega boljšega načina življenja in ameriških obilnejših ugodnosti in prilik. Za to je akoraj neverjetno, da javnost, ki je zgradila ovire, bo popustila, kadar sta produkcija njenih potrebščin in njeno zdravje v nevarnosti."

Močno akcije je treba, pravi Barnes, kadar delavske organizacije ne dovolijo produkcije ne glede na pravice, na katere se delavci akcijeje. "Aroganca" uni, toži Barnes, je nastala, ker so se delavci zaščitili s zakonom za omejitev priseljenikov. Rudniški delavci so izgubili dobro voljo javnosti, ker se niso podvrgli razsodišču, je deklariral Barnes.

In če pojde po Barnesovi deklaraciji, ne bi smel nihče drugi priti kot izseljenik v Združene države, kot oni, kateremu bi dovolile velike korporacije.

V delavskih krogih pravijo, da je pametno urejeno, da nimajo velike korporacije odločati o zakonih, ki se naj sprejmejo v kongresu, ampak o tem odločijo kongresniki in senatorji, katere izvoli ljudstvo.

OBVEZNO DELO NE BO OD-
PRAVLJENO V BOLGARIJ.

Washington, D. C. — Mednarodni delavski biro Lige narodov je prejel poročilo, ki namanja, da nova bolgarska vlada ne bo odpravila prisilnega dela. Izvedeno bodo le nekatere reforme, po katerih se uvedejo olajšave za ženske. Vprašanje prisilnega dela za moške do pet in štiridesetega leta se prepusti v režitev mestnim občinskim svetom, ki bodo sveda prisilno delo organizirali po svoje in po svojih potrebah.

BANKIRSKI SINDIKAT ZA REKONSTRUK- CIJO JAPONSKE.

Rekonstrukcija bo stala 16 milijard jenov. — V Tokiju so speli 74.000 trupel do 10. t. m.

London, 16. sept. — Nova nesreča je zadela Japonsko. Iz Oake poročajo, da je v soboto tajfun uničil Tottari. Po prvem poročilu je 5000 oseb mrtvih.

Tokijo, 15. sept. — Japonski bankirji so organizirali sindikat za rekonstrukcijo mest in industrijskih valed potresa, požara in tajfuna. Po konservativnem domnevanju bo rekonstrukcija stala deset milijard jenov (pet milijard dolarjev). Sindikat bo shvil denar in iskal posojila doma in na tujem.

Prispevki državne banke, savrovalniških družb in občinstva na Japonskem znašajo do danes 50.000.000 jenov. Načrti za stanovanje in prehrano siromakov, ki so hudo trpeli, so že izdelani.

Japonska vlada je prvič v petdesetih letih pustila v nemar znanjo politiko in posvetila vse svoje energije ogromnemu notranjemu vprašanju rekonstrukcije. Kitalji se bodo zdaj oddahnili!

Washington, D. C. — Japonska poslanstvo v Washingtonu je informirano, da je bilo do 10. septembra seignih 74.000 mrtvih v Tokiju. Mrtvih pa še ni končan seštetje se nadaljuje.

Najmanj pol milijona ljudi je zapustilo Tokijo od 4. septembra. Vlada je prišla objavljati podrobnosti življenjskih in materialnih izgub v raznih mestih. Leta s dne 14. t. m. se glasi:

Jokohama, 68.000 hiš razdejanih. — Kanagava: potresa uničil 33.000, požar 4000 in tajfun 70 hiš; mrtvih 4300, ranjenih 24.000. — Jekonsu: 11.000 hiš uničenih in 300 poškodovanih; 400 mrtvih in 800 ranjenih. — Odavara: 1700 hiš uničenih valed potresa in 300 valed požara; 230 mrtvih in 500 ranjenih. — Kavaas: 200 mrtvih, 2300 ranjenih. — Misaki: 60 mrtvih, 2300 ranjenih. — Fukusava: 300 mrtvih, 500 ranjenih. — Ojso: 200 mrtvih, 700 ranjenih.

Osaka, 15. sept. — Obilniški mošje v Tokiju so pričeli agitirati, da se vpostavljenje pristanišča in mesta Jokohame opusti in da se Jokohamanci naselo v Velikem Tokiju, ki vatane iz sedanjih razvalin. Mestni upravitelji Jokohame se strinjajo s tem načrtom.

Katastrofa 1. septembra je znižala militaristično moč tokijsko-jokohamskega distrikta za 75 odstotkov.

Vsi inozemci so odšli iz Tokija.

Izgredi v Nemčiji.

Izjemno stanje v Šleziji, kjer je bilo v petek osem ubitih.

Berlin, 15. sept. — V Beuthenu, Šleziji, je bilo danes razglašeno obsežno stanje. Živečni izgredi se nadaljujejo. Izgredniki so večer dvakrat napadli mestno hišo v omenjenem mestu, toda policija je v vojaške čete so jih odbile s točo krogel. Osem delavcev je bilo ubitih.

Rudarji v Šleziji so takoj zaštrikali v protestu proti pobujanju gladnih delavcev; približno 15.000 rudarjev je odločilo orodje in vrši se agitacija za generalno protestno stavko. Oblasti obljubijo, da pride krompir in druga hrila za delavce.

Berlin, 15. sept. — Berlin je danes zastražen s vojaškimi četami. Dva polka, ki štejeta 4000 mož, taborita na dveh koncih mesta. Vlada je prejela informacije, da se pripravljajo fašistovska revolta.

Listi poročajo, da so se voditelji monarhistov spili. Bivši generala Hindenburg in Ludendorff ter barvski ekakronprine Ruprecht so si v lasih. Bavarski fašisti, ki so takljično katoličani, so ukazali Ludendorfu, naj zapusti njihovo sredo.

Narodite "Fracveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini.

LADD ZAUPA NOVI RUSIJI.

Moakva, 15. sept. — Ameriški senator E. F. Ladd, ki se je vrnil v Moskvo s dolgega potovanja po Sovjetski Rusiji v družbi s senatorjem Kingom in kongresnikom Frearom, je izjavil: "Rusija se rapidno vrača v normalne razmere. Delavci in kmetje so povsod zadovoljni. Nikjer nismo opazili sovražnosti napram sovjetom. Delavci in kmetje neboje druge vlade. Ruska trgovina je mogoča s sovjetskimi kooperativnimi društvi, toda trgovina s priyatnimi tvrdkami ni priporočljiva."

AKADEMIČNA SVOBODA PRIDE NA PREIZKUŠNJO.

AMERIŠKA LEGIJA V GOTE-
BU KARTVA PRIMEKAVO O
VOITELJEM VEPOSREJNO-
STI BAGWELLA.

Bagwella sta sprejela klan in je-
gja ob prihodu v Gotebo na ne-
prijeteljski način.

Oklahoma City, Okla. (Fed. Press.) — Akademikna svoboda v Oklahomi pride na preizkušnjo, ko bo državni šolski svet razpravljajal o petletji Ameriške legije v Gotebu za prekljo učiteljskega apričevala A. A. Bagwella, bivšega socialističnega kandidata za zvezni senat. George Wilson je imenoval Bagwella, ko je bil Wilson še na oklahomskem državnem učilišču za poljedelstvo in mehaniko. Ko je governor Walton odlovil Wilsona, je navedel kot vzrok imenovanje Bagwella, katerega je imenoval najbolj odložen rdečkarja. Bagwell je podpiral v oklahomskih šolah školi šestnajst let.

Šolski svet v Gotebu je najel Bagwella, ko je bil odpuščen na učilišča za poljedelstvo in mehaniko. Klan in Ameriška legija sta njega in njegovo ženo pridkavala na železniški postaji in silale so se grožnje, kakršne navadno govori učilna drhal. Za Bagwellom je bila njegova soproga s avtomatično pištolo v roki. Tako sta stopala skozi učilno drhal. "Šaržent Weber", legin agitator, je pa šušal drhal k nemilom. Klan je sklenil, da Bagwella spodi iz države in da poruši šolski svet. Bagwell se je odločil za odpor. Poroča se, da so v uradu državnega prokuratorja pronašli, da so vse obdolžitve neumestne. Ampak če se da zadoščenje Bagwellu, tedaj je zgubil governor Walton izgovor, zakaj je spodil Wilsona. Ako se on obtoži, tedaj bi bilo treba dokazati smešne in nasprotujoče obtožbe, izgovorjene v hitri napravljenih zapriseženih izjavah. Bagwell se je vedno zaščitil s spričevali, kjer je ušil. Že enkrat preje je prisilil legijo v Ardmore, da je preklela vse obtožbe in da mu je dala zadoščenje. Zdaj je star šest in trideset let.

Medtem ko Bagwell šaka na zadiljanje, pripravljajo pot za govorniško turo Osear Ameringerja, uredniku "Oklahoma Leaderja", in George Wilsonu. Ameringer govori o amerišanstvu. Wilson pa razgrinja Waltonovo administracijo in upravo na učilišču za poljedelstvo in mehaniko. Ameringer je šel burne aplavze in ogorčenje v Clintonu, ko je izjavil, da je "legija dnevno delo kuklukaškana."

Wilson pozivlja gvernerja Waltona na deset javnih rasprav, v katerih pravi, da dokaze, da je potegnil za nos farmarske in delavske skupine.

Governor se trudi, da Državna delavska federacija odobri njegovo delo na konvenciji, ki prične 17. septembra. Priporočil bo konvenciji Državne delavske federacije, da odobri njegov svet dvanajstletno mesto obstoječe Lige za rekonstrukcijo eksekutivnega odbora, ki je proglasil gvernerja kot "izdajaleca za delavski razred."

VRHNE.

Chicago in okolice: V torek def. Solzje izide ob 6:32, zaide ob 6:57.

Francija pritiska na Jugoslavijo, naj se poda Mussoliniju.

Pašić je zastoj apeliral na Pariz za posredovanje. Mussolini je pošlal nove pogoje v Belgrad. "Nevarnosti vojne ni", pravi jugoslovanski urad za sunanje zadev. Belgradska vlada je pripravljena zabarantati Reko za drugo pristanišče. Rapalska pogodba registrirana pri Ligi narodov.

Belgrad, 17. sept. — Jugoslavija je pošlala ultimatum Bolgariji.

Rim, 16. sept. — Francija izvršuje močan pritisk na Jugoslavijo, naj se hitro pobota s Italijo na tak način, da ne bo oboroženega konflikta radi Reke.

Skupna italijansko-jugoslovanska komisija se je večeraj zopet sešla v tajni seji.

Belgrad, 16. sept. — Zunanji urad poroča, da je nevarnost valed napetosti med Italijo in Jugoslavijo minila in da bo reka afera mirno poravnana.

Kasnejše poročilo se glasi, da je Italija odgodila odločilno akcijo.

Mnenje nekaterih višjih vladnih uradnikov v Belgradu je, da bi bila jugoslovanska vlada zadovoljna, če Italija odstopi pristanišča v Zadru in Lovčinu kot odškodnino za anektirano Reko. Ker pa Mussolini ne bo hotel tega storiti, je najbolje, da Jugoslavija opusti vsako pogajanje in pusti Italijo, naj prelomi rapalsko pogodbo in potem šanje posledice.

Pariz, 16. sept. — Nikola Pašić, jugoslovanski ministri predsednik, je sednji teden, ko je bil v Parizu, prošil Polnarske, naj posreduje med Italijo in Jugoslavijo radi Reke. Polnarske je odklonil, priporočil pa je Pašiću, naj se njegova vlada direktno pobota s Mussolinijem.

Kakor poročajo iz Rima, je Mussolini večeraj pošlal nove pogoje v Belgrad. Pašić je brzojavno pozval Ninčiča, ki je v Zenevi, naj hitro pride domov.

Zeneva, 16. sept. — Jugoslavija in Italija sta večeraj registrirali rapalsko pogodbo v tajništvu Lige narodov. Reški spor je s tem binom postal zadeva Lige, če se ne bo mogel drugače poravnati.

Belgrad, 15. sept. — Kakor danes izgleda, je Italija odgodila svojo odločilno akcijo glede Reke. Jugoslovanska vlada pridakuje, da akcija Italije bo anekcija svobodnega mesta.

Včeraj je bila v kabinetna seja, kateri je predsedoval kralj Aleksander. Na seji je bilo predloženo pismo Mussolinija, ki ga je pihal predsedniku ministrskega sveta Pašiću in v katerem predlaga ponovno konferenco. Upati je torej, da bo Mussolini zdaj čakal na odgovor jugoslovanske vlade, ki se najbrž odloči za obnovu pogajanj.

Belgradski listi silovito napadajo nameravano aneksijo Reke, listi pišejo, da je to začetek italijanske imperialistične kampanje in primerjajo Italijo s bivšo Avstro-Ogrsko, ki je vodila alično politiko, dokler ni ta politika pognala dvojno monarhijo v prepad.

Ker se v Belgradu mudi francoski general Franchet d'Esperey, so v tek prijateljske demonstracije za Francijo. Reška kriza je oklivala med srbsko nacionalistično mladino gibanje, ki se izraža v organizaciji "Omladina". Več ministrov je stopilo v to organizacijo in v voditelji so zadnje dni dobili veliko vsoto prispevkov.

"Politika", ki je navadno dobro informirana, piše danes: "Naša vlada je zagotovljena, da Italija hoče na vsak način anektirati Reko."

Atene, Grčija, 15. sept. — Tukajšnji jugoslovanski zastopnik poroča, da imajo srbske čete, ki so bile poslane v Makedonijo, ukaz, prekorajiti bolgarsko mejo, ako bo treba. Položaj v srbski Makedoniji, kjer operirajo bolgarski komitaji, je zelo kritičen.

Fašisti jezni na Anglijo.

Rim, 15. sept. — Fašistovski časopisje v Italiji bruha ogenj in

DIREKTORAT GENERALOV VLADA ŠPANIJE.

Kralj se je pohlevno poklonil novemu režimu. — Obsežno stanje po vsej deželi.

San Sebastian, Španija, 15. sept. — Uradna vest se glasi, da je v španski armadi v Maroku izbruhnila bubonična kuga.

V okrožjih Madrida, Barcelone, Saragose in Corunna vlada obsežno stanje. Kralj Alfons je priznal vojaško vstajo in sprejel vse pogoje Primorivera, španakega Mussolinija, ki je dospel večeraj v Madrid in oklical militaristično diktaturo.

Primorivera je razglasil, da zadenso bo na čelu Španije vojaški direktor, v katerem je pot generalov, čen nekaj dni, ko bo nov režim trdne v sedlu, se pa organizira mekana vojaško-civilna vlada.

Generali, ki vladajo Španijo, so Primorivera, Cevalcanti, Saru, Daban in Frederico Berenguer. Prva odredba direktorata je bila, da mora biti prejšnji minister sunanjih sedit Santiago Alba takaj strahotni in postavljen pred sodišče. Alba je obtožen, da je zakrivil launki poras v Maroku in vodil korupcije v vlad. Aretirani imajo biti tudi drugi ministri. Kakor se poroča, je Alba pobegnil v Francijo.

London, 15. sept. — Angleška vlada se ni prešla uradnih poročil o španski "revoluciji". Angleški poslanik, ki je v San Sebastianu, špankem letovihju, javlja, da je povod mir, drugih novic pa ni.

Voditelj revolte Primorivera je vladil puš brez vsakega odpora. Vsa stalna armada je za njim, simpatična je tudi moštvo mornarice in kralj se je moral podati, vlada je pa hitro odstopila in mnogi ministri so pobegnili v skrilališča. Kakor je videti, sledi Primorivera korak za korakom Mussoliniju. Tudi italijanski kralj je moral sprejeti fašizem, ko ni bilo lahoda.

Madrid, 15. sept. — Vojaška junta so zmagala s svoje revolte proti vlad. Vojaška posadka v Madridu se je isreklja za nov režim in v glavnem mestu je mir. Vest, da je bil kralj napaden, ni utemeljena.

Nova vlada ima sledeči program: 1) Mogofna ofenziva proti murskim upornikom v Maroku; 2) potlačenje komunizma in separatizma; 3) separatistom Katalonije, Galicije in Viskaje bo zadoščeno, v kolikor so njihove zahteve postavne, toda ne na škodo edinstva države; 4) monarhija se mora ohraniti.

Vojaški diktatorji so začeli ostro pasiti na tujce. Časopisja je pod strogo cenzuro.

Šveplo na Anglijo, katere je s svojim pritiskom na svet poslaničkov v Parizu dosegla, da morajo Italijani izprazniti Krf 27. septembra. "Bog nas šušaj takih prijateljev!" jadicujejo listi in dolže Anglijo, da se je potegnila za "grške morlice".

Isti pozivajo Mussolinija, naj poskrbi, da bodo Italiji priznane "naravne pravice" do Sredozemskega morja in da bo Italija "gospodar na svojem morju".

Mussolini je vrzel 2000 uradnikov na cesto.

Rim, 15. sept. — Vlada je zaprla 196 uradov v upravi finane in odsvolila okrog 2000 uradnikov. V Neaplu je bilo razpuščenih trinajst dobredelnih zavodov.

30 odstotkov delavcev je po istem poročilu imelo konec leta po vprečno po \$228 prihrankov.

Nazimova za priznanje Rusije.

San Francisco, Cal. — (Cal)

brannin za Fed. Press.) — Nazimova, slovita ruska igralka, je navsilova na Američane sledeče vprašanje:

"Ali je to prevelika zahteva, da vlade v Združenih državah, naj bi bila v nazorih napram Rusiji, taka kot so ljudstva navadno napram svojim sosedom? Ali smo kdaj nasprotovali sosedu preko ceste, katerega življenje je bilo prav tako kot je naše, ki je vzgajal svojo mladino na isti način kot mi in svoje gospodarstvo upravljali na pameten način? Gotovo ne. Zakaj bi na enak način ne postopali v zadevah tujih držav? Zakaj bi ne priznali rusko-mu ljudstvu pravice do take forme vlade, kot si jo samo hoče? Zakaj se obotavljamo od priznanja sedaj, medtem ko ni bilo nikdar vprašanja o priznanju diplomatskega statusa v Rusiji pod avtokratičnim režimom carja?"

"Kar se je dogodilo v Rusiji, je zelo različno od kateregakoli prejšnjega. Kar jih pomni zgodovina," je rekla. "Čitala sem mnogo o francoski revoluciji, toda nikoli nisem videla primerjanja ni med francosko

"Moja stara mati živi v Odesi. Mnogo neprilik in težav je zanj, valje temu, da jo lahko prilično podpiram. Ona ve, da imam za njo pripravljen prijazen dom v tej deželi, ako bi hotela priti sem, toda raje ostaja tam. To je pač botežnost starega Slovaka, kajti ona je mnogo prepotovala. V svojih nazorih je ona glede držav in ljudstev mišljenja za večje mednarodnost, a včasno ne mara zapustiti Rusije. Prijatelje umetni

"Kako si more človek tolmačiti nepojmljivo nastopanje osebnosti odhajajoče generacije, ki se zoperstavljajo obljubi svobode, prihajajoči generaciji Vemo, da je nova generacija v Rusiji imela še težkoče in trdo življenje, mnogo boljše bo in izboljšanje. V nji je vsa nada za bodoče življenje. Novo gibanje v Rusiji je

pozdravilo mnogo mladim in boljše bodočnosti hrepenečih ljudi, toda starine so se zoperstavljale in šli so od tam. Lahko jih je razumeti. Šli so le starine, ki so pod prejšnjim režimom imeli zaklade in ker tistih ter sodobnih, brezdelega življenja ni več, jim je življenje pod sedanjako vlado prazno. Toda dragi so za njimi, nova generacija vstaja, uporabljaj, kar je ostalo dobrega po stari in odpravljaj vse gnilo. V nji je volja izboljševa-

"Ali je Američanom tako težko odobriti dela ruskega ljudstva, ki se je bojevalo v revoluciji?"

proti Velikoj Britaniji iz skovanih sličnih verzovok kot so se nekdo Američani samit" je zaključila Nazimova.

KRATEK IZLET.
Chicago, Ill. — Malcolm F. Hackett, prodajalec voznih listov za Goodrichovo parobrodno družbo, se je po francosko poslo-
vil in s sabo odnesel \$3.200. V
ponedeljek je bila izdana proti-
njemu tiralnica, v četrtek so ga
se prišli kot se je hotel izkresiti

Mehika zmanjša armado.
Mexico City. — (Fed. Press.) — General F. S. Serrano, vojni minister, je naznanil, da bo mehiška zvezna armada zmanjšana za 60,000 na 50,000 moč tekom prihodnjega leta. Obenem je naznanil, da v novem vojakem zakoniki bo predložen prihodnjemu kongresu, odpade obveza vojaške službe.

Razne vesti.

ILLINOISKA FERNERACIJA ZA-
VEGLA AMALGAMACIJO.

Predsednik Walker je grozil na-
sprotnikom s pestmi.

Decatur, Ill. — Resolucija za
amalgamiranje strokovnih uni-
na podlagi industrije je bila pora-
jena na petkovi seji letne konven-
cije Illinoiske delavske federacije.
Ista usoda je zadela resolucijo za
priznanje Rusije in resolucijo gle-
de samostojne politične akcije.

Med debato, ki se je nadalje-
vala, so bili burni prizori. Alex
Reece iz Centralije in mnogi dru-
gi delegati rudarskih uni, ki so
podpirali amalgamacijo in prizna-
nje Rusije, so obtožili Walkerja,
predsednika Federacije, da se po-
služi taktike terorizma na zboru-
vanju. Po ostri besedni bitki, ki
je trajala nekaj minut, je Walker
zagrozil, da stopi doli med dele-
gate in s pestmi zaveže jezike
tožljivcem.

Victor Olander, tajnik-blaga-
nik federacije, je dve uri pobijal
resolucijo amalgamacije. Resolu-
cija je bila odklonjena s 313 gla-
sovi proti 80. Resolucija za prizna-
nje Rusije je dobila tudi 80 gla-
sov, proti pa 350. Na dveh prej-
šnjih konvencijah je bila ališna
resolucija sprejeta z veliko večino.

Freeman Thompson, delegat ru-
darske unije v Springfieldu, je ob-
tožil gl. odbornike organizacije,
da so v službi Wall Streeta. Foster
je v svojem govoru dejal, da Illi-
noiska delavska federacija gre ko-
rak za korakom nazaj v nazad-
njaštvo radi svojih reakcionarnih
voditeljev.

BRAT IN SESTRA POROČENA.

Violika sta petletno za zakonsko
ločitev.

Rolla, Mo. — Sodišče je izre-
lo zakonsko ločitev med A. H.
Katterjem in njegovo soprogo,
ker se je dogajalo, da je njegova
soproga tudi njegova sestra.

Ločena sta bila v otroških le-
tih in vsak izmed njiju je prišel k
drugi družini. Tako sta odrasla,
ne da bi vedela, da sta brat in
sestra.

Katler je nekoč srečal svojega
četa in od njega je izvedel, da
je poročil svojo sestro. Zakon je
bil brez otrok.

KARIJERA KLATIVITEZA.

Kansas City, Mo. — Harry Fer-
guson, nekoč stanovnik v Hills-
boru, alias princ Dimitrij Mihail
Aleksandrovič, sorodnik bivšega
ruskega carja, doživi čuden do-
godek za dogodkom. Princ je ne-
koč daleč naokoli slovel zaradi
svojih predavanj, ko je tako živo
predaval o tiraniji sovjetov v Ru-
siji, da so bogate dame točile sol-
ze ginjenja. Seveda ni princ ni-
kdar videl Rusije.

Pred nekaj meseci je princ
Harry dospel v St. Louis, da po-
novi svoje povesti o ruski groz-
vladi. Imel je smolo. V mestu je
bival prav malo časa in poslovliti
se je moral tako hitro, da ni mo-
gel svojim prijateljem seči v ro-
ko od slovesa. Kajti ljudstvo v
St. Louisu je kmalu spoznalo, da
je navaden klativitez. Princ je na-
to povedal ljudstvu, da pojde v
Oklahoma in si poišče delo na olj-
nem polju.

Na prince je ljudstvo že skoraj
pozabilo, ko se je nenkrat pri-
kazal v Kansas Cityju. Nastanil
se je najprej v hotelu Peaseok,
kasneje pa v mestni hiši. V zad-
njem hotelu je bil neprosto voljen
gost.

Harry je prikrevljal v mesto in
takoj je pričel ljudi naslavliti s
svojimi povesti o strahovljivi
Rusiji, da so se jim pričeli ječati
laže na glavi. Semintje je pa
svoje strašne slike pomečal z do-
življaji na evropskih dvorih.

Seveda Harry je bil princ. Vse bi
šlo gladko, da ni napravil neum-
nosti in povedal, da je komisar
s posebno oblastjo, ki ima nalogo,
da poišče zlatino in dragulje bi-
vih ruskih kronanih postopcev.

To je obudilo sum in policija ga
je aretirala kot sumljiv značaj.
Ko ga je pričela policija izpraše-
vati, je pristal, da je klativitez in
da so ga kot takega že spoznali v
St. Louisu.

Policija se ni prav nič spoštlj-
vo obnašala napram princu Dimi-
triju Mihailu Aleksandroviču O-
bolesnemu. Rekla mu je brez o-
vinkov, da naj hitro pokaže svoje
naslove v svojo potno čulico in o-
stane prah Kansas Cityja v štiri
in dvajset urah s svojih čevljev.
Princ je pogoje udano sprejel in
se je požuril, da je ušel prvi vlak,
ki je zapustil nehalčno mesto.

OKLAHOMSKI GOVERNER JE
UVREDIL VOJAŠKO CENZURO.

Tulsa, Okla. — Turner Roy Ru-
rark, stavec, ki služi v milici, je
prišel v uredništvo dnevnika "Tul-
sa Tribune", da izvaja vojaško
cenzuro, ker je governer proglasi-
l obsedno stanje za ta okraj.
Lastniki lista so takoj naznanili,
da se obrnejo na zvezno sodišče,
da izda sodniško prepoved proti
vojaški cenzuri.

List napada governerja in nje-
govo upravo.

Urednik lista je podal izjavo:
"Polizkus governerja Waltona,
da potlačí svobodno tiska v Zdru-
ženih državah s proglasitvijo vo-
jaške cenzure je višek dejanja v
procesu naravnega despotizma, ki
ima redkokdaj par v ameriški
zgodovini."

Povdarjal je, da bo list branil
svoje ustavne pravice in svobodno
tiska na sodiščih, toda začelo se
bo ravnati po pravilu vojaškega
cenzorja.

Oklahoma City, Okla. — Tu-
kaj se širijo govorice, da se an-
de legislatura k zasedanju, ne da
bi jo poklical governer. Juristi so
o takem početju različnega mne-
nja. William M. Murray, predse-
dnik ustavne konvencije leta 1907,
izjavlja, da ima legislatura pra-
vico, da se snide po svoji volji,
ker je to njena naravna pravica.

Governer Walton je izjavil, da
bo dal aretirati in zapreti vsakega
člena legislature, ki pride z na-
menom v glavno mesto, da zboru-
je, ali ki se udeleži legislativne-
ga zborovanja, ne da bi on sklical
legislaturu k zasedanju.

AMERIČANI SE ZAHTEVAJO
ZA POLJNOHOLSKO RA-
STAVO V RUSIJI.

Washington, D. C. — Ameriške
tvrdke se zelo zanimajo za polje-
delsko razstavo v Rusiji, ki se bo
održavala v Moskvi. Tako sodi-
je po poročilih, ki jih je prejel
trgovski departement.

Ameriška trgovska zbornica v
Harbinu pošlje izrečen vlak, na-
ložen s poljskim orodjem in stroji
na razstavo. Nekatero tvrdko so
sklenile pogodbe in odpotala so
svoje agente. Za razstavo se za-
nimajo tovarnarji, ki izdelujejo
razne pripomočke za umetno po-
rutinarstvo in živinorejo. Poleg
se zanimajo tudi drugi tovarnar-
ji, ki izdelujejo produkte, kateri
so za kmeta potrebni. Nekateri
ameriške univerze in učilnice so
izjavile, da pošljejo tudi svoje
razstavine. Neke ameriške tvr-
dke pošlje na razstavo popolnoma
opremljeno mlekarino in sirarno.
Ameriški tovarnarji si obeta-
vajo od te razstave veliko naro-
čil.

KJ LJUBOSUMNOST STORI.

Ohlides, Tex. — Tukaj so ob-
državali velik semenj. Ljudje so
dvoj od blizo in daleč, da si ogle-
dajo razstavljene produkte. Bilo
je več ko pet tisoč ljudi na sem-
nju, ko sta se sredi gneče srečali
mrs. S. A. Maxwellova, lepa 35-
letna vdovica, in mrs. A. Whit-
siddova. Obe ženi sta bili izredno
bogati in sta pripadali k višjim
štir stot v tem okrožju. Ko je
Whitsiddova srečala Maxwellovo,
so sledile besede. Whitsiddova je
pa segla po samokres in oddala
pet strelcev na svojo nasprotnico,
o kateri je sodila, da ljubi njene-
ga soproga. Strelci so tako dobro
zadeli, da je vdova nekaj ur kas-
neje umrla.

Po oddanih strelcih se je boga-
ta morilka smehljala, kakor da
se ni ničesar zgodilo, in je odda-
la svoj samokres šerifu, ki je stal
le petnajet čevljev proč od nje.
Prijatelj se spremili morilko v
šerifovo pisarno, kjer so zanj
pokočili pet tisoč dolarjev poro-
šila. Na to je bila morilka izpu-
ščena, da počaka obtožbe.

Kdo ve, ako bi s Whitsiddovo
tudi tako ravnali, ako bi bila
proletarska žena?

BERAČ Z DOHODKOM MILJO-
NARJA.

New York, N. Y. — Anthony
Samare je star 42 let in je po po-
klicu berač. Manikava mu obe no-
gi. Policija ga je aretirala zara-
di prosižanja in priveden je bil
pred magistrata sodnika Hat-
tinga. Samare se je jezil, da je
bil aretirani zaradi prosižanja in
je pred sodnikom vzkliknil: "To
je preganjanje bogatih ljudi. Ker
sem malo boljše situiran kot ve-
čina ljudi, so me izbrali. To je—"
Tu mu je segel v besedo so-
dnik, ki je računil njegove dohod-
ke.

"To prinaša \$2.880 na mesec,"
je mrmral sodnik. Na to je raču-
nil še dalje in rekel: "In \$34.560
na leto. To je več, kot prejema
župan."

PEŠEC NE BO IMEL KMALU
NORNE PRAVICE.

Chicago, Ill. — Pametni in no-
dri mestni očetje kuhajo občins-
ko odredbo, po kateri bo vsako
aretiran, ki gre prek ceste na ce-
sti s živahnim prometom med
dvema vogaloma. Občinski mo-
dreši pravijo, da bodo s tem pre-
prečili avtomobilsko nevarnost,
ker bodo menda vsakega grešnika, ki
ne pojde do cestnega vogala, da
tam kriša ceste, obsodili na pet
dolarjev denarne globe ali na dva
dni zapora, da si zapomni, da so
pešci izgubili vse pravice do ce-
ste in da te pravice grede le ta-
kim ljudem, ki se vozijo v avto-
mobilih.

Neki šalivalec meni, da bodo
pešci kmalu morali napraviti po-
roti, da poletijo na drugo stran
ceste, kajti sčasoma jim bo pre-
povedano križati ceste tudi na
cestnih vogalih.

40 JUGOSLOVANOV DOSPLO
V AMERIKO.

New York, N. Y. — Skupina 40
jugoslovanov naseljenikov je do-
spela s Cunardovim parnikom
Mauretania v petek 14. t. m.
Skupina, ki je največja izza pre-
ga tedna v juliju je namenjena na
zad. Na parniku "Laconia", ki
pride ta teden v New York, je tudi
manjša skupina Jugoslovanov.

ANGLEŠKI IZNAJDETELI NA-
POVEDUJE POD IN MAD-
MORNIH TER PRAKO-
PLOVE.

London. — Podmornica, ki bo
plula pod površino hitreje kot
po morski gladini in prevzila
štirideset vozlov na uro in sredna
ladja, ki ne bo nosila samo pu-
ške in torpede temveč druge pra-
koplove, sta napovedovali med
mnogimi drugimi bodočimi iz-
najdbami, ki je razvidno iz raz-
govorov Burneya, ki se je odli-
koval s svojimi iznajdbami med
zadnje vojne.

Poveljnik Burney napoveduje,
da vojna v bodočnosti bo sredna
vojna, bitka med srednimi bojni-
mi ladjami. Do toliko razvoja
bo vzelo dvajset ali trideset let.
On veruje, da bo prihodnja take
vrste vojna s Japonci, ki bo mno-
go večja in strašnejša kot je bi-
la zadnja svetovna. To bo plemen-
ska vojna med belim in rumenim
plemenom in rumeno plemo bo
morda pojačano s črnim. To bi
pomenilo konec za belo plemo v
Evropi.

Velik naraščaj detet
v Rusiji.

Moskva. — (Gertrude Haem-
ler za Fed. Press.) — Zdal, ko je
zatonila največja nevarnost da-
najšnje Rusije radi revolucije in
vojne, je prišlo rusko ljudstvo v
velikem številu kot se nikdar
prej gojiti deteta. Povsod imajo
male, vsaka ženska ima dete. Ru-
sija je materam zelo prijazna do-
del. Osem tednov pred porodom
in osem tednov po porodu otroka
je vsaka mati prosta dela in pri
vsem tem vleče popolno plačo kot
je imela prej. Zdravniško po-
strobo ji nudijo brez vsakih
stroškov, kajti zdravniške v ta na-
men plačuje občina.

V Rusiji imajo zdaj zavode, v
katerih skrbijo za deteta in otro-
ke od prvih tednov življenja. Ma-
ti lahko izroči svojega otroka ta-
emu zavodu, ne da bi jo kaj sta-
lo. Svojega otroka lahko vidi, ka-
dar hoče in ima pravico, da ga
vzame iz zavoda ob vsakem času,
ako to sama hoče in ga zopet
ravnokot lahko vrne.

Te zavode morajo vzdrževati
industrijske ali politične skupi-
ne, katere vposlujejo matere.
Vladna tovarna, v kateri dela
ženska, ima svoj dom za njene o-
troke. Tako je v vsaki instituciji,
kjer so zaposlene delavke. Pošt-
ni departement ima zavod za otro-
ke svojih uslužbenk in tako ima
celo komunistična internaciona-
la svojo lastno institucijo za o-
troke po svojih uradih zaposlenih
uslužbenk.

Take ustanove imajo že odpr-
te, dalje imajo v načrtu še usta-
nove pod vladno kontrolo za var-
stvo mater. Te ustanove so sicer
je odobrene, a so še vedno le na
papirju, kajti revolucija je bila
prebučna, da bi jih izvedla.
Med novimi ustanovami za var-
stvo mater je ena glavnih ona,
po kateri bo morala država skr-
beti za stroške otroške vzgoje in
bo mati otrokova v vsakem ozi-
ru finančno popolnoma neodvisna
od očeta.

Peter Pajzljivi
doživljaji.

Willow Springs, datum poš-
nega pečata.

Cenjeni tovariši uredniki!
Minili so štirje meseci po tem
dogodku. Delali smo val trije
pejdno in prihranili nekaj denar-
ja, da preživimo simo v miru v
našem sračnem bivališču. Kakšno
je bilo stala poleg šotora, smo na-
polnili s slanino, krompirjem, se-
ljem, repo, fižolom in drugim pri-
delkom, ki se da hraniti. Bodo-
nost nas ni skrbel, kajti imeli
smo vsak še par stotakov za hu-
do uro na banki, da bi lahko pre-
bili vse leto brez dela in ne samo
prihodnje pomladi.

Jesen je bila tukaj, listje po
drevju je rumenelo in odpadalo.
Mi smo listje grabili in ga spravl-
jali v kupice. Kupili smo tudi
dva prašička, da jih zakoljemo v
predpustu. Hodili smo pridno na
lov na divje rase in goši, ki so se
poslavljali od mrahlj severnih
krajev in letelo prezimovat na
gorki jug.

Sreče me je bolelo, kadar sem
videl divje rase leteti v trikotu
proti jugu. Moje misli so ob taki
priliki uhajale doli na jug, v sta-
ro Mehiko, kjer je spal večno spa-
nje moj prijatelj Jaka Strigelj
pod pečeno plastjo. Najbrže bi
poletel z njimi na gorki jug. Za-
drževala me je misel na moja
prijatelja Krafcova in Ribniča-
na, ki sta ob vsaki priliki povdar-
jala, da gorki južni kraj niso za
Slovenca, odkar sta izvedela za
žalostno smrt Jaka Strigelja.

Pri Zelenčevih so pestovali. Do-
bili so krepkega sinčka, toda so-
prog Zelenčeve se je držal še bolj
šmerno, kot je bilo pri njem v
navadi, preden je mali državljani
zagledal luč tega sveta. Zelenče-
vi niso videli več od onega večera,
ko smo prišli kovalji za bezgovim
grmov.

V fleškarjarski graščini je bilo
menda vse narobe. Nadškof Usti-
ce je bil jesen, ker je njegov ko-
lektor se vršal vedno pramnih
rok, kadar je po njegovem nalo-
gu obiskal graščino, da listirje
predpisani "haras". Mojster Ška-
ni ni več ušival tistih časti v nad-
škofiji kot pred letom. Dobil je
nadzornika v podobi brancelje, ki
si pihal le njega in ga priganjal
k delu, ampak je pihal in grisel
na vse strani. Agitacija za verski
fanatizem se je podvojila, uspe-
hov pa ni prinesla.

Jednota, katero so v fleškar-
jarski graščini imenovali bres-
versko, je rasla in procvetala.
Vsaki mesec je dobila nekaj sto-
tin novih članov. Jednota pobo-
znjakov je pa bila podobna bolni-
ku, ki ne more živeti ne umreti.

Vohuna, ki vohunarita med
rdečkarji in hujkata člane bres-
verske jednote, sta po vseh vid-
nih znamenjih že uslužbena. Am-
pak njuni uspehi so taki, kakršni
so bili pred štirimi in več meseci.
Enaki so nišli. List, katerega se
vedno urejuje Škaza pod nad-
zorstvom svojega brenčljastega
predetojnika, postaja vedno bolj
otroški, tako da se preesda ter-
cijalkam, ki so oni dan strašno
zabavljale čezenj, ko sem se mu-
dil na dva in dvajseti in kupoval
našo simsko avelo zalogo. Nam
ga najbrže pošilja Zelemelj, da bi
se nam zopet prikupil. Od onega
večera, ko je opozoril mojstra
Škaza na ta način, da mu preti
nevarnost, da je stopil na suho
vejo, ga še nisem videl. Mogoče
šaka, da ga kdo ismed nas pova-
bi na obisk. Čakal bo lahko do
sodnega dne na naše vabilo. Ako
pride sem, dobro, kajti val trije
smo pripravljali, da ga prav po-
šteno izpovemo in sicer brez od-
veze.

O mojih doživljajih prenehaj
pisati na nekaj časa. Ampak ce-
njeni tovariši, nikar ne misli, da
sem se polenil in da sem vrgel
pero v kot. Upam, da ti bom prav
redno pisal vsaki teden, ako me
kaj človeškega ne zadene. Za ne-
kaj časa sem si izbral drug pre-
met, ki ne bo zanimal le Tebe, am-
pak tudi čitatelje.

Kdo je bila sv. inkvizicija in
kaj je dejala, je našemu ljudstvu
prav malo znano. V prihodnjih
listih bom opisal to napravo rim-
ske cerkve, da se čitatelji sezna-
nijo, kako se je godilo ljudem, ko
je Rim lahko kaznoval svet je mo-
ral pa ubogati. Listi bodo zani-
mivi, ker ne bodo samo pripove-
dovali, kaj se godilo v preteklo-
sti, ampak ljudje si bodo lahko
predočili, kaj jih šaka, ako rim-
ska cerkev se enkrat zagospoda-
ri svetu in ukazuje državnim zbor-
om, kakšne postave morajo
sprejemati.

Odgovori, če si zadovoljen s
mojim načrtom. Ako mu ne boš
nasproval, se takoj lotim dela.

Slovenska Narodna
 Ustanovljena 8. aprila
1904.

Podpora Jednota
 Inštop. 17. junija 1907
v drlavi Illinois.

GLAVNI STAN: 2827-38 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izviševalni odbor:
UPRAVNI ODESK:

Predsednik Vincent Calhoun, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7,
Box 31, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka
Blas Novak, gl. blagajnik John Vognick, uradni glasilnik Jaka Zvertolek,
upravitelj glasilnik Filip Gleda.

FOROTNI ODESK:
John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin
Salamander, Box 276, Barbours, Ohio, Fred A. Vidich, Box 673, Ely, Minn.,
John Tordick, Box 22, Hendersonville, Pa., John Gortch, 414 W. Hay St.,
Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESK:
OSREDNJK OKROEJE: Blas Novak, predsednik, 2827-38 So. Lawdale Ave.,
Chicago, Ill.

VZHOĐNO OKROEJE: Jacob Ambroski, Box 286, Moon, Pa.,
John Gortch, 14831 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROEJE: Anton Salar, Box 104, Great, Kans., na jugozapad,
Max Mace, Box 104, Buhl, Minn., na severozapad,
Milo Supel, 6463 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbori:

Frank Zalta, predsednik, 2620 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank
Samoch, 2820 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6494 St. Clair St.,
Cleveland, Ohio.

Zdravstveni odbor:

Predsednik: Frank Alst, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.,
John Owen, 2620 W. 26th St., Chicago, Ill.,
Joe Stok, 6494 Otter Ct., Cleveland, Ohio.

VRNOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, O.
POSREJ: Korrespondenca z gl. odborom, ki deluje v glavnem uradu,
se vrši listin.

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika so naslovi:
Predsednik S. N. P. J., 2827-38 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniška taj-
ništvo S. N. P. J., 2827-38 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DEJAVNE POSILITVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega
oddelka in jednote volijo se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2827-38 So. Law-
dale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V SVETI E BLAGAJNISKIM POSLI se pošilja na
naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2827-38 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse posiljitve glade poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošilja na
Frank Zalta, predsednik nadzornega odbora, ligar naslov je spore.

Vsi prijavni na gl. posilnitvi odbor se naj pošilja na naslov: John Under-
wood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, oglašji, naročila in sploh vse kar
je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2827-38
So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Čas imam zdaj dosti. Večeri po-
stajajo dolgi, tako da sem vesel,
ako si morem preganjati čas s
tem, da napišem svoje misli ali pa
doživljaje na papir. Doslej mi je
šla bolj trda. Podnevu delati v
tovarni in večer pisati, je bolj
trda. Saj si sam to okusi, torej
ti je znano tako življenje.

Babel pa ostane Babel. Sloven-
cev ne bo nihče spreobrnil. Nad-
škof Ustice se lahko trudi, kolik-
or ga je volja, najame lahko ce-
le trume takih ljudi, kot so moj-
ster Škaza in njegovi tovariši, u-
spehov ne bo. Tudi vohuni mu ne
bodo pomagali. Ako nadškof U-
stice šeli izvedeti, kakaj Sloven-
ci odpadajo, naj naroči svojim
zaupnikom, da naj preiščejo vzo-
ke, kakaj prihajajo razni mojstri
Škaza v Ameriko, preštudira naj
politične razmere na Slovenskem,
divji boj slovenskih klerikalcev v
stavem kraju proti vsemu, kar je
naprednega, pa bo izvedel lep del
resnice.

Zanimivih doživljajev imam še
poln rokav. Tudi ti pridejo na
vrsto ob priliki, ako bo radoved-
nost v fleškarjarski graščini pre-
velika. Zdal se bom zaglobil za
nekaj časa v inkvizicijo. Ne vstra-
ši se strašnih slik iz preteklosti,
kajti saj so le opomin, kaj bi do-
živeli v bodočnosti, ako Rim še
enkrat dobi oblast, da lahko za-
poveduje posvetni gospodki, ali
vzgoji ljudstvo v takim verskem
fanatizmu, da bo zahtevalo, da se
krvave slike iz preteklosti še en-
krat ponove. — Te pozdravlja—
Tvoj prijatelj — Peter Pajzlj.

Delo pri Fordu.

(Ned Chase za Fed. Press.)

Kadar te vposli Ford, se čutiš
kot posamezna oves izmed števit-
ne šrede, kadar pa pustiš delo,
pa postopajo s tabo kot bi bil
pravi gentleman.

V Detroitu izdelujeta Fordovi
tovarni ena traktorje in druga
avtomobile. Menjavanje delav-
stva je tam veliko kot je velik o-
brat.

V posredovalnem uradu za de-
lo sta dva prva nastavljenca, ki
jih vidiš pri vstopu, da vprašuje-
ta prosilca za delo in doženeta,
kako delo bi kdo hotel. Od nju
naprej je vsesplošno pisalnih mis-
in se vprašuješ za delo, moraš od
mize do mize, kjer te popisujejo.
Od tam te spremijo v zdravniški
departement in vrši se nabor.
Zdravnik ti preišče telo, drugi o-
či. Potem boš šel skozi roke dveh
pisarjev in od njiju še dalje k
drugemu možu, kateri te odpelje
slednjiš k delu.

Delavci v Fordovih tovarnah
so plačani po pet dolarjev dnev-
no prvih šestdeset dni, naprej pa
po šest dolarjev. Odvisno je od
tega, koliko kdo producira. Če
producira več, dobi 40 centov po-
viška na dan.

Ustavno vodstvo je do vrhun-
ca izpolnjeno, da se izrabi sicer-
na sila delavstva za produkcijo
nje. Mnogo moč je pri takem de-

lu, da ne more niti za trenutek
pustiti stroja. Stroji prinašajo k
njim dele za avtomobile in trak-
torje neprestano, ki jih je treba
obdelovati in oddajati dalje. Ve-
nomer se oglašje svopček, ozna-
njuje nov del, ki ga je treba hitro
prijeti v roke, izavriti na
njem potrebno delo in ga v tre-
nutku zopet oddati dalje. Tako
se delavec nauči narediti odmerje-
no število gibljajev, nikdar več
in ne manj, neprestano giblje
akosi osem ur. Ko sem jaz postal
tako mehaniziran vsakoli do ko-
sti, da ni bilo treba misliti, tem-
več so telo in udje kar sami dela-
li kakor stroj, sem skušal še mi-
sliti in rabiti svoje močgane. Pa
pojavil se je med stroji in ljud-
mi mož, kateremu je bilo menda le
dovoljeno misliti, in možgani so
odpovedali, udje pa delali kot
stroj dalje.

Če je možu treba iti na stran
— slovesno delo, ki se velja za
fordizirano delava — dvigne
roko. Ali zavz

(Dalje prihodnjič.)